

Vyjádření k DP Barbory Špronglové "Finská dramatika na českých jevištích".

Dramatička se nezapře hned na 1. stránce své DP. Klíčová slova! Jen bych k nim přidal jeden výrez z úvodní snotace: jevištní provedení nebo ještě předněji näyttämösovitus, s důrazem ne to sovitus, tedy úprava /nejen hudební/. Jak může být to sovitus ošidné, lze dobře doložit na Kiviho Ševcích: v Brně to byl splněný sen o lidové hře, nádevkem ryze /nebo aspoň ještě/ finské, zatímco v Libni zvolili /z nouze/ inscenační styl českých veseloher, jak správně soudí dobová kritika. V Brně jsem /spolu s českými a posléze ve Finsku i s finskými diváky/ spontánně tleskel, v Libni jsem ze slušnosti před koncem neodešel. Zrádné dichotomií /jejíž kořeny BŠ správně pojmenovává: rozdílný přístup velkých oficiálních scén, regionálních divadel a amatérských souborů a politické a společenské virulence v obdobích dvou okupací a posléze i po roce 1989/ dává BŠ přijatelné rozhršení: "Vzhledem k tomu, a jak velkým časovým odstupem a jak rozdílnými divadelními soubory byly jednotlivé finské hry v českém prostředí uváděny, nelze konkretizovat žádnou záměrnou kontinuitu v inscenačním stylu."

Po této dílem osobní, ať hoc poznámce po popředě:

Než BŠ věnuje pozornost vlastním osmi hrám, uvedeným na českou scénu celkem v 18 inscenacích, stručně charakterizuje kontext, do něhož dotyčná hra /s její autor/ vstupují. A to dle zežité periodizace českého divadla: ČD v letech před 2. světovou válkou a za okupace, ČD v letech 1945-1989, ČD po roce 1989. Tu BŠ příkledně zhodnocuje svou znelost ze studie divadelní vědy.

Vstupu každé hře pak připraví entréé miniportrétem jejího autora, stručným obsahem hry a charakteristikou atmosféry /osobní i politicko-společenské/ jež v deném divadle při inscenaci stávala. Zvláště v kapitole "H. Wuolijokio-vá-finská dramatika poprvé na českém jevišti" se BŠ zdařilo postihnout milieu v němž k úspěchu "Niskvuorského cyklu" přispěly ikony českého meziválečného divadla. /Ostatně tento osobitý fenomén, že totiž o zder se zasloužily spíše výkony herců než kvalita /s její sovitus/ hry, se v DP ještě připomene./ Na místě je tu připomenout i v DP citovanou charakteristiku jednoho z šéfů ND,

Otakara Fischera: "Hry byly vybírány nejen se zřetelem k co nejširšímu národnostnímu zastoupení, ale také podle závažnosti myšlenkového přínosu." Připomínám to proto, že takový přístup považuji v případě finské dramatiky i dnes za jeden z relevantních /nebo alespoň možných/.

Následuje popis jednotlivých inscenací /dramaturgie, režijní koncepce stc./ a ohlasy v tisku. Na těch se potvrzuje, co BŠ vystihla v závěru své práce větami: "Jediné, co jednotlivé inscenace spokovalo a s čím se museli tvůrci vyrovnat, byl finský původ her. Ten se mohli rozhodnout buď nebrat v potaz a soustředit se čistě na konkrétní text, nebo se neopak právě na "finskost" předlohy při její prezentaci na jevišti zaměřit." A já dodám: Kde tu druhou možnost /v DP 1. a druhá etapa ČD/ pominuli /a navíc peralyzovaly finskou identity-disk českými přílepkami či inovacemi/, nedopadlo to dobře /Libeň a částečně i u Walteriho Čerodějky/. Do jaké míry to může platit /zde vůbec/ u Ruhonenové, Jokely a Klemolové, to posoudit nemohu, inscenace jsem neviděl, oceňuji však, že těmto autorům diplomatce věnovala náležitou pozornost, jistě nejen proto, že mají /stejně jako jiní, v DP též zmínění, především K.Hotakainen/ větší naději na nové /a ještě lepší/ inscenace než oni nešťastní "klasičtí" autoři. /Tu želim spolu s BŠ, že nikdo nenašel odvahu představit M.Centhovou, a přidal bych ještě E.-L.Mennerovou, jistě ne jako "dokumentární dramatičku", spíš některé její lyrické drama./

Závěr: O sumě náročné, vpravdě až manuální práce svědčí nejen výsledky pátrání po primárních i sekundárních pramenech v archivech a v dobovém tisku, ale i diplomatičtina schopnost pomocí vhodně zvolených reálií i vlastních soudů /překladu, jevištní podoby/ uvést text své DP do tak proměnného prostředí, jakým byla česká jeviště posledních 70 let. Úctyhodný seznam použitých pramenů a literatury pak osvěží řadu dobových fotografií. A co jako bohemista zvlášť ocení, je jazyková úroveň DP. Není to sběr citátů snaživě popojovaných autorským slovem, ale souvislý příběh na zajímavé a objevné téma. Již proto /a ovšem i za celou práci/ navrhuji přiznat diplomatce známku výbornou.

Jan Petr Velkoborský /
